

Ellenanyag alapú biológiai
therapiák 1.

Felhasználási területek,
poliklonális antitestek, IVIg

Gyógyszerészeti Biotechnológia

2010.11. 10.

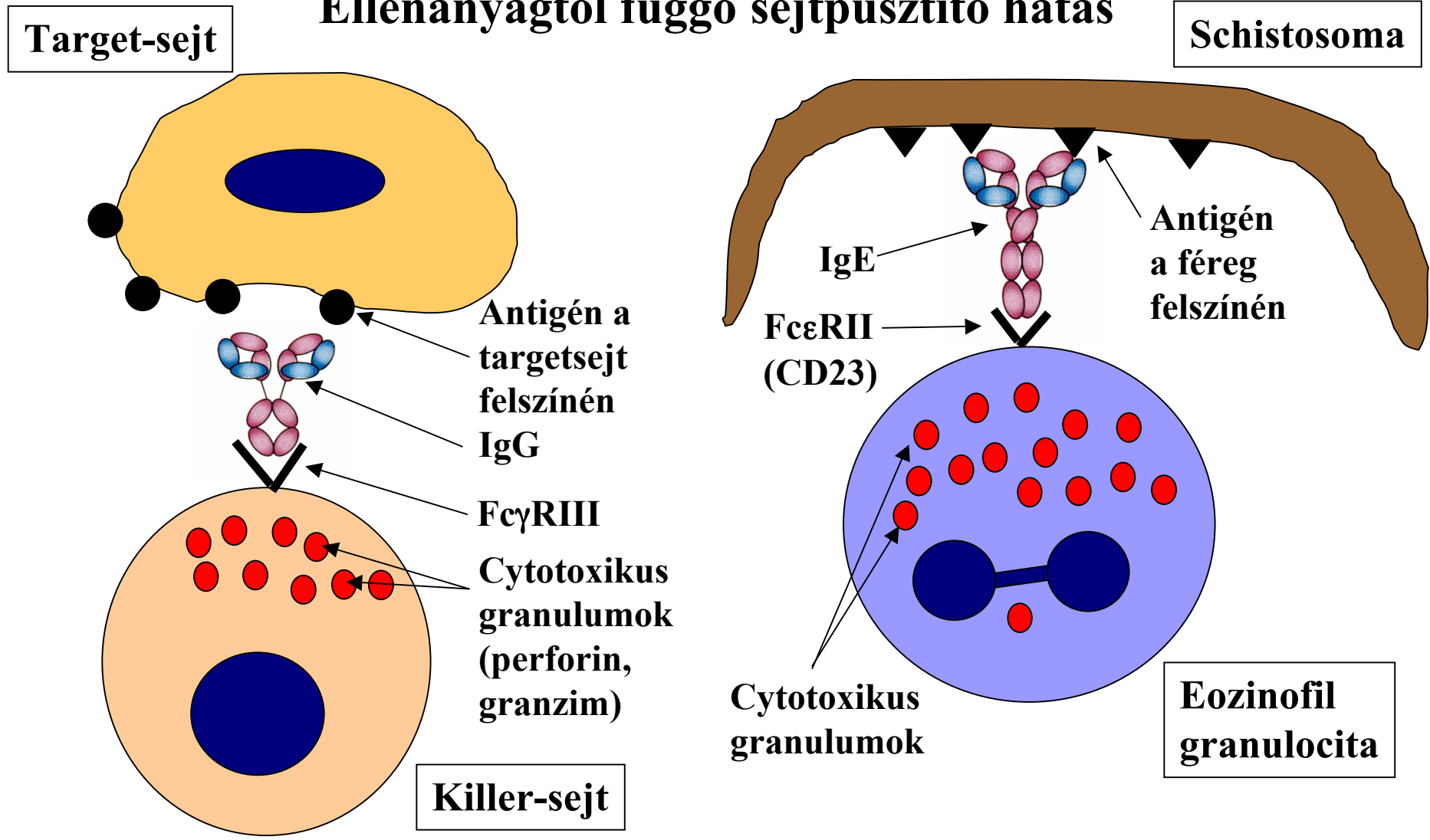
Humán antitestek tulajdonságai

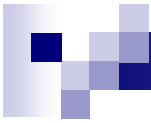
	IgG ₁	IgG ₂	IgG ₃	IgG ₄	IgM	IgA ₁	IgA ₂	IgD	IgE
Molekulasúly (KDa)	146	146	165	146	970	160	160	184	188
Felnőtt szérumszint (mg/ml)	9	3	1	0,5	1,5	3	0,5	0,03	10 ⁻⁵
Szérum féléletidő (napok)	21	20	7	21	10	6	6	3	2
Complement aktiváció (kalsszikus út)	++	+	+++	+	+++	-	-	-	-
Placenta transzfer	+++	+	++	+/-	-	-	-	-	-
Mucosa transzfer	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+++	+++	-	-
Phagocitákhoz kötődés	+++	++	+++	-	-	++	++	-	+
Hízósejtekhez és bazofilekhez kötődés	-	-	-	-	-	(+)	(+)	-	+++

ADCC

Antibody-Dependent Cell-mediated Cytotoxicity

Ellenanyagtól függő sejtpusztító hatás

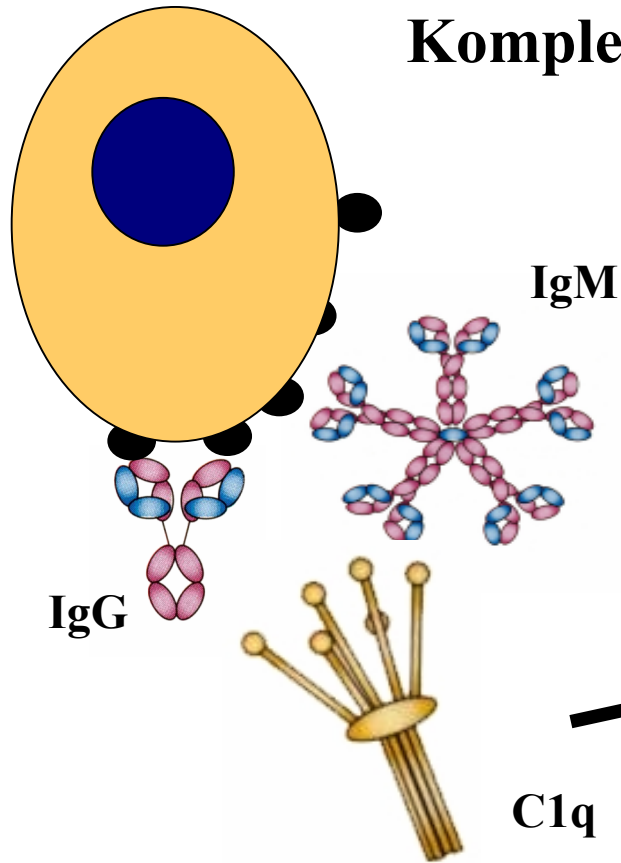

CDC

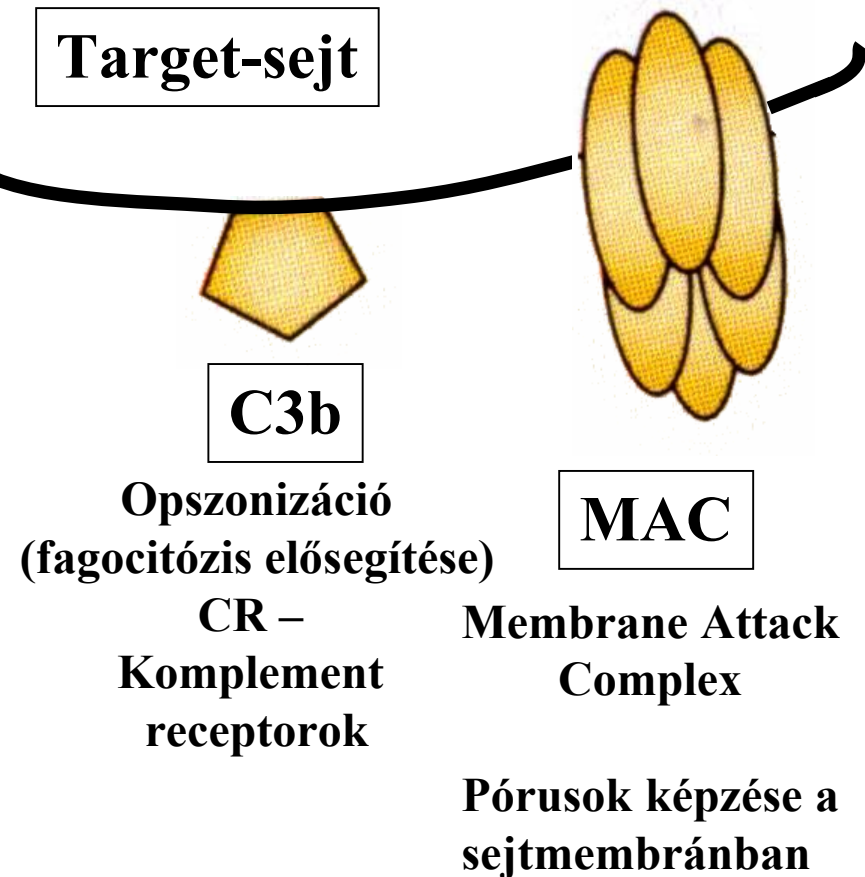
Complement-Dependent Cytotoxicity
Komplementtől függő sejtpusztító hatás

Target-sejt

Immunkomplexben lévő IgG-hez vagy IgM-hez kötődve a C1q autolízisen esik át és beindítja a komplement kaskádót (Klasszikus aktivációs út)

Target-sejt

Biológiai terápiák

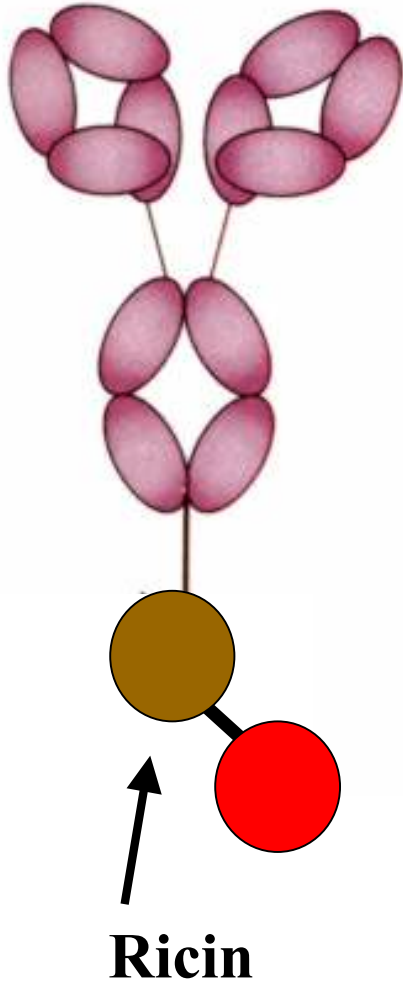
- Olyan kezelés amely a szervezet védekező mechanizmusai megfelelő működésének helyreállítását vagy fokozását célozza
  - Antivirális
  - Daganatellenes
  - Autoimmun betegségek kezelése
  - Immunhiányos állapotok

„Alternatív” immunglobulin effektor funkciók

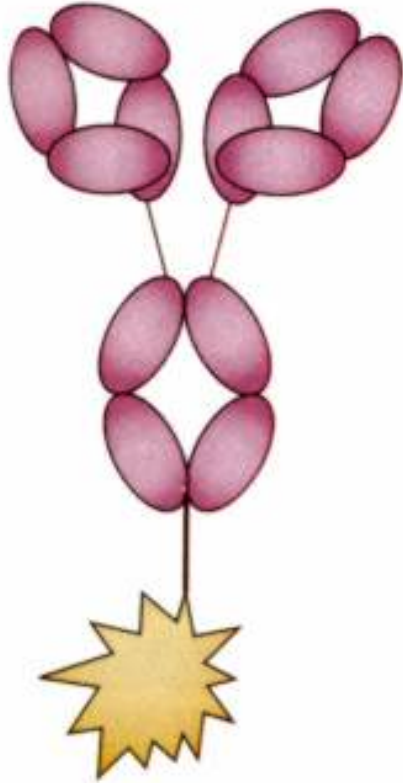
- 1. Toxinok**
- 2. Radioizotópok**
- 3. Citokinek**
- 4. Bispecifikus antitestek**

Toxinok

A célsejt felületéhez kötődő Ig-hoz toxint (pl. ricint) konjugálhatunk, amely célsejt által internalizált Ig-al együtt a sejt citoplazmájába jut. Itt leválik az Ig-ról és kifejti toxikus hatását (pl. megállítja a sejt fehérjeszintézisét).

Radioizotópok

- **γ sugárzó, alacsony dózisban**

Diagnosztikum – radioaktív imaging

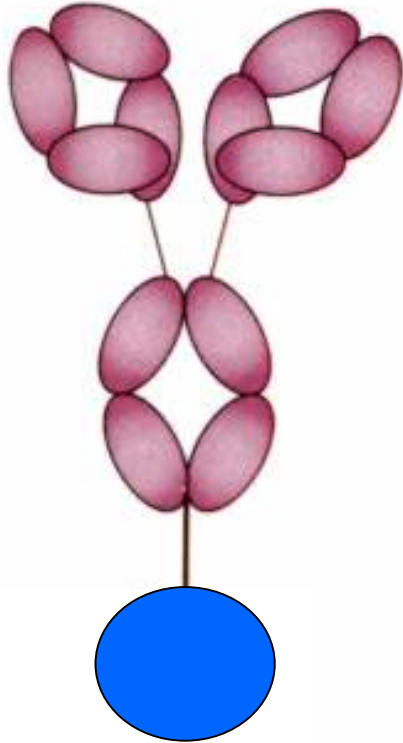
Tumorok és mikrometasztázisok felkutatása, amelyeket más módszerrel nem lehet kimutatni

- **α , β sugárzó magas dózisban**

Terapeutikum – tumorok kezelése

Citokinek

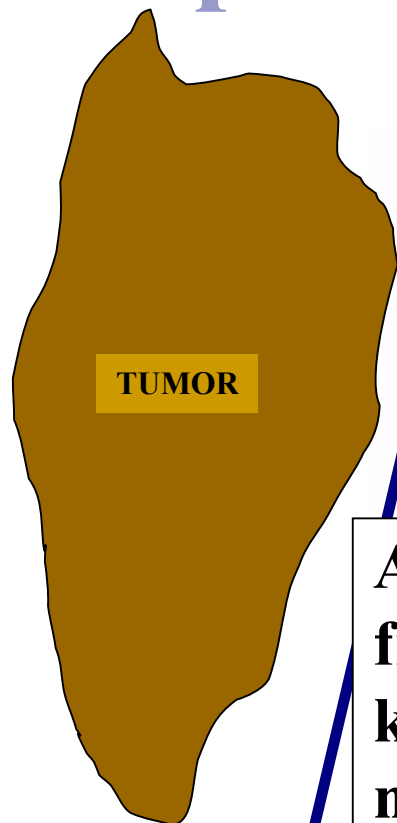
- **TNF α**
- **IL-2**

A citokinek az immunrendszer modulálói.

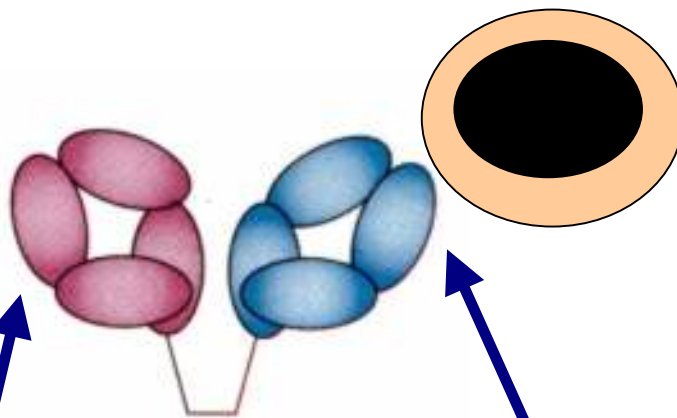
Tumorellenes antitestekhez kapcsolásukkal a tumorok lokális környezetében elméletileg megnövelhető a citokinek koncentrációja.

A citokin mintázat megváltozása triggereli az antitumor immunválaszt.

Bispecifikus antitestek

Tumor specifikus
sejtfelszíni molekula ellen

Effektor sejt

- NK sejtek
- Tc sejtek
- Makrofágok

A bispecifikus antitesteket két különböző Ig Fab fragmentumának proteolízisével majd a két különböző fragmentum kémiai keresztkötésével nyerik.

Antigénként jól használható effektor sejt molekulák:

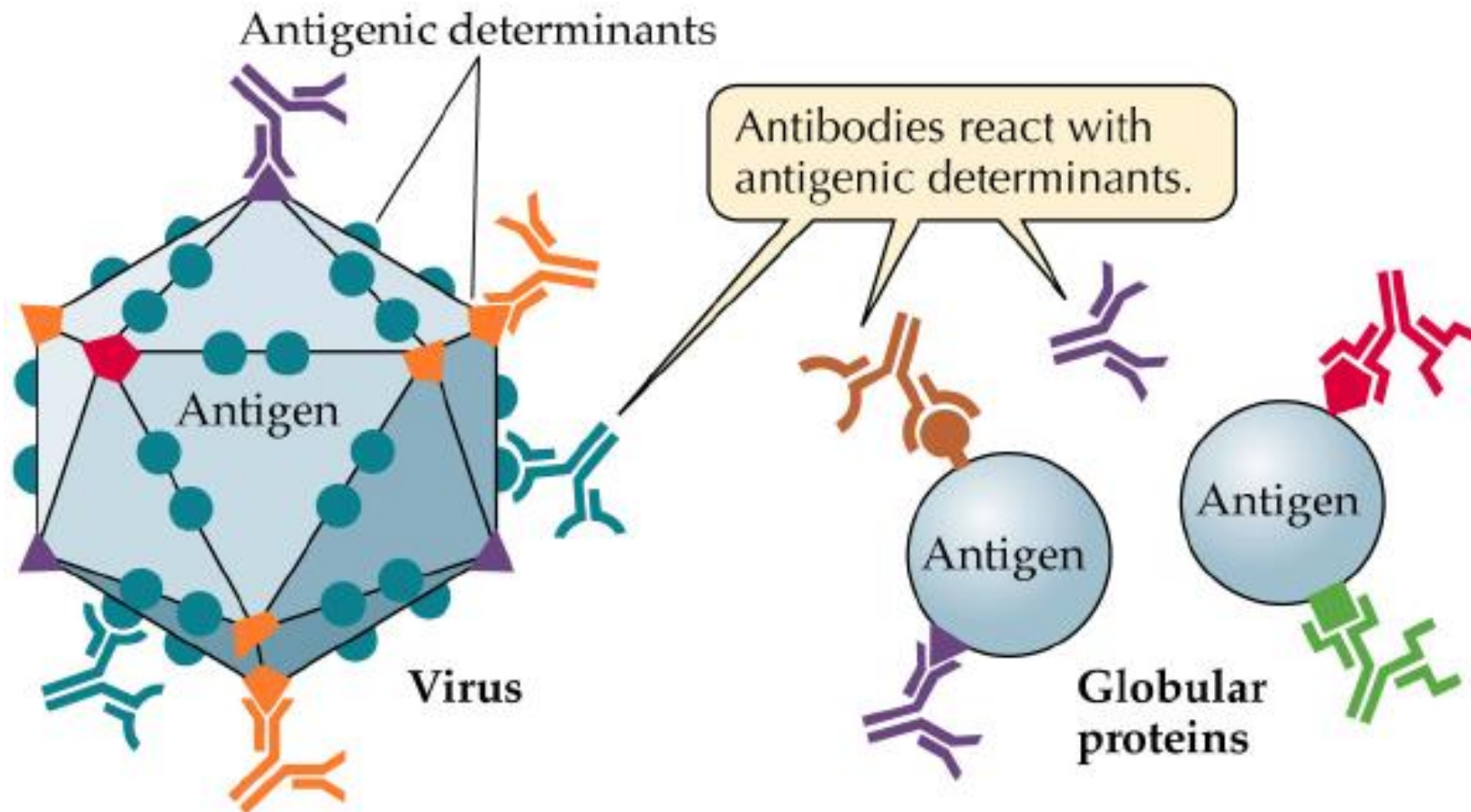
- CD3   TCR jelátvivő molekulája; T sejtek
- CD64 (FcγR1) nagy affinitású FcγR; Mφ
- CD89   FcαR; Mφ , granulociták

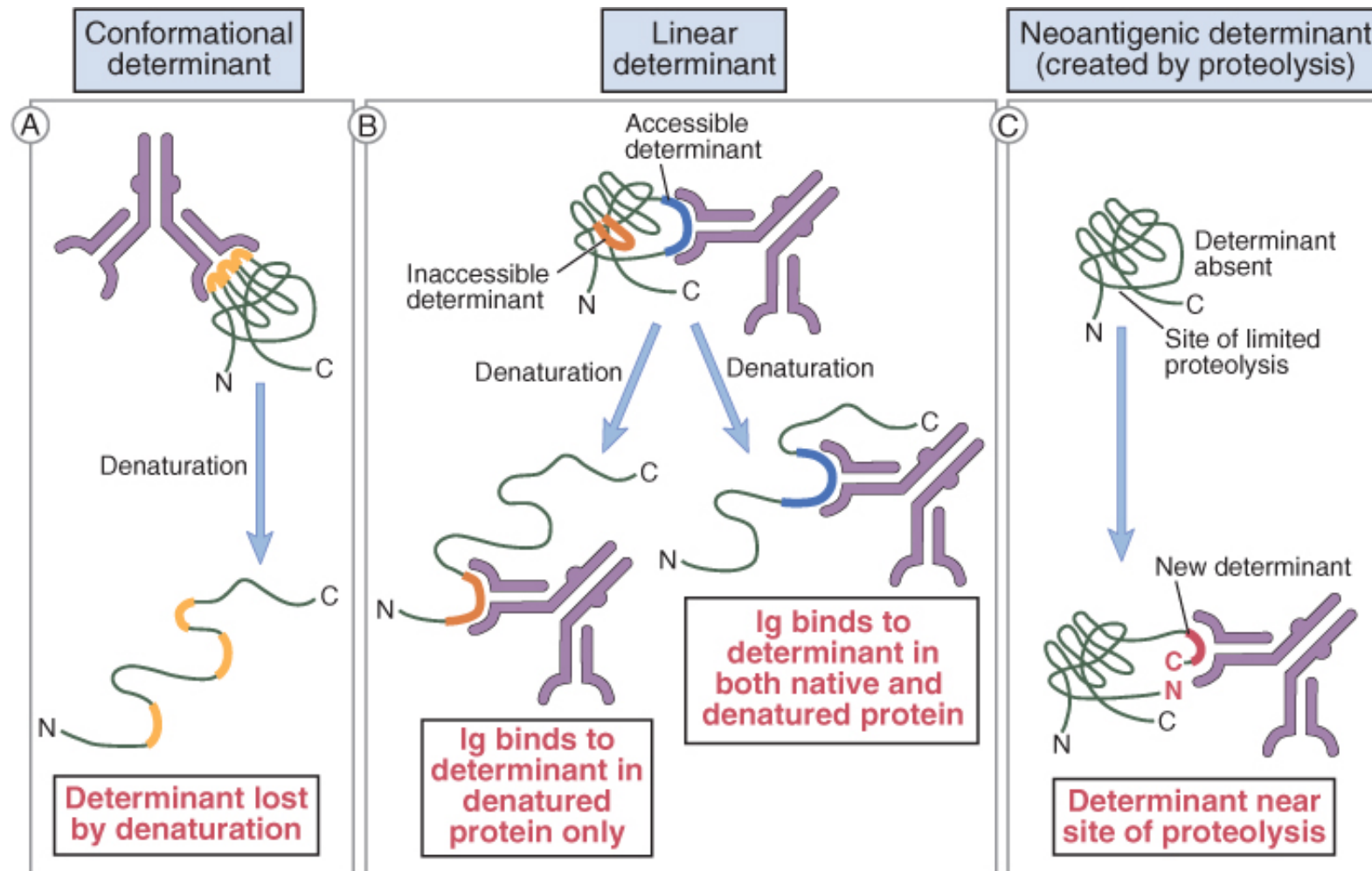
Ellenanyag alapú therapiák

- Poliklonális
- Monoklonális

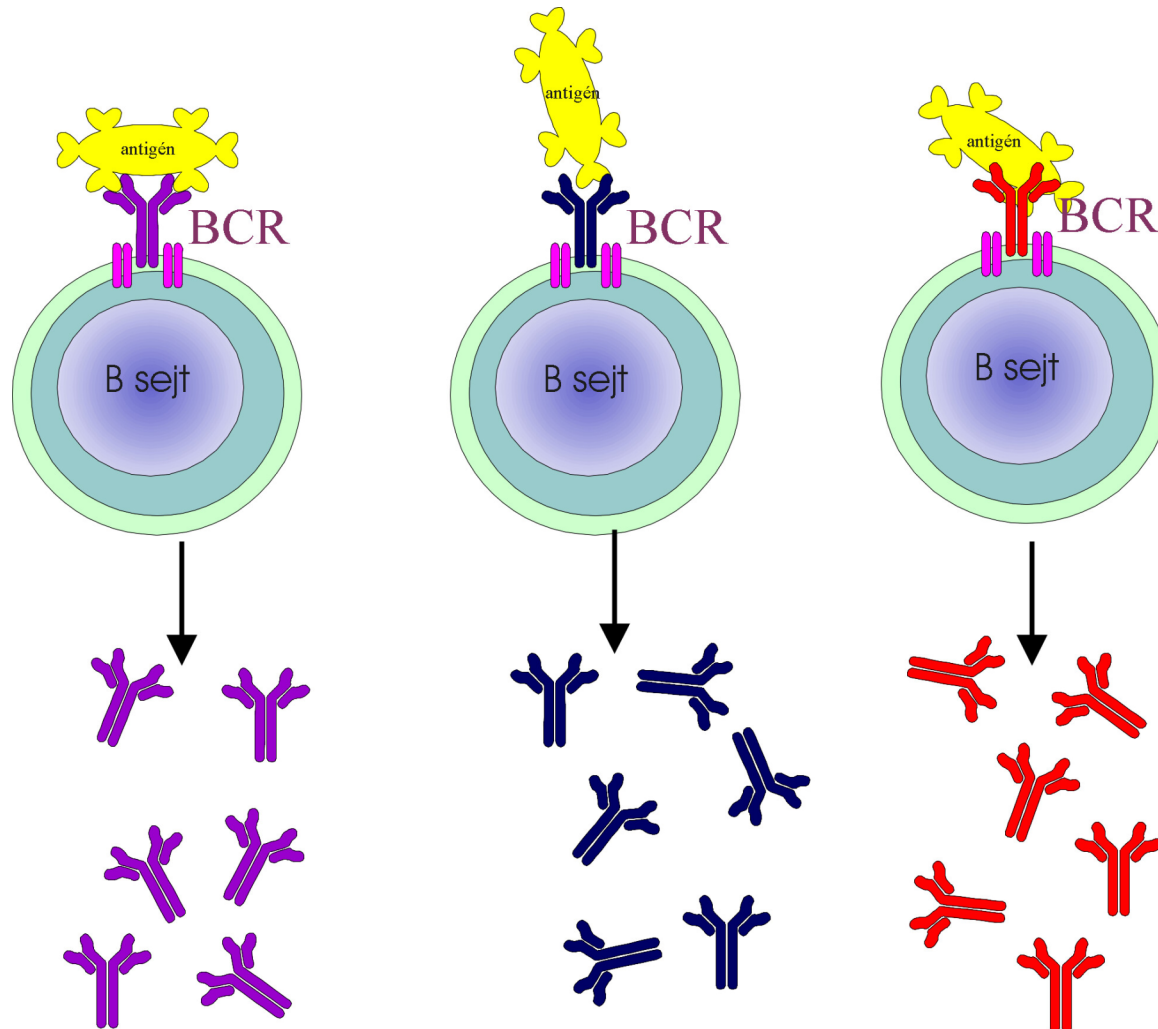
Az antitest és az epitóp (antigéndetermináns)

Az antigéndeterminánások tulajdonságai

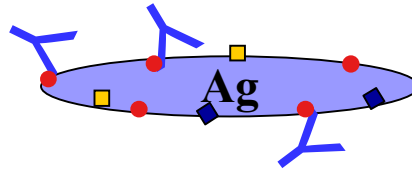

A komplex antigén poliklonális immunválaszt vált ki, ami eltérő specificitású ellenanyagok termelődéséhez vezet

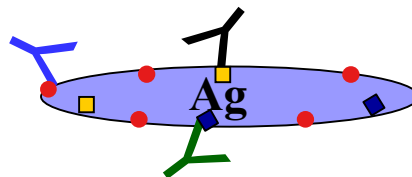
Monoklonális ellenanyag:

- azonos specificitású ellenanyag molekulák,
- egyetlen B-sejtből származó sejtvonal (sejtklón) termeli
- egyetlen epitóp felismerésére képesek

Poliklonális ellenanyag:

- több, eltérő specificitású ellenanyag keveréke,
- több B-sejt klón termékei
- egy adott antigén eltérő epitópjait ismerik fel.

Immunizálás

Megfelelő állat kiválasztása:

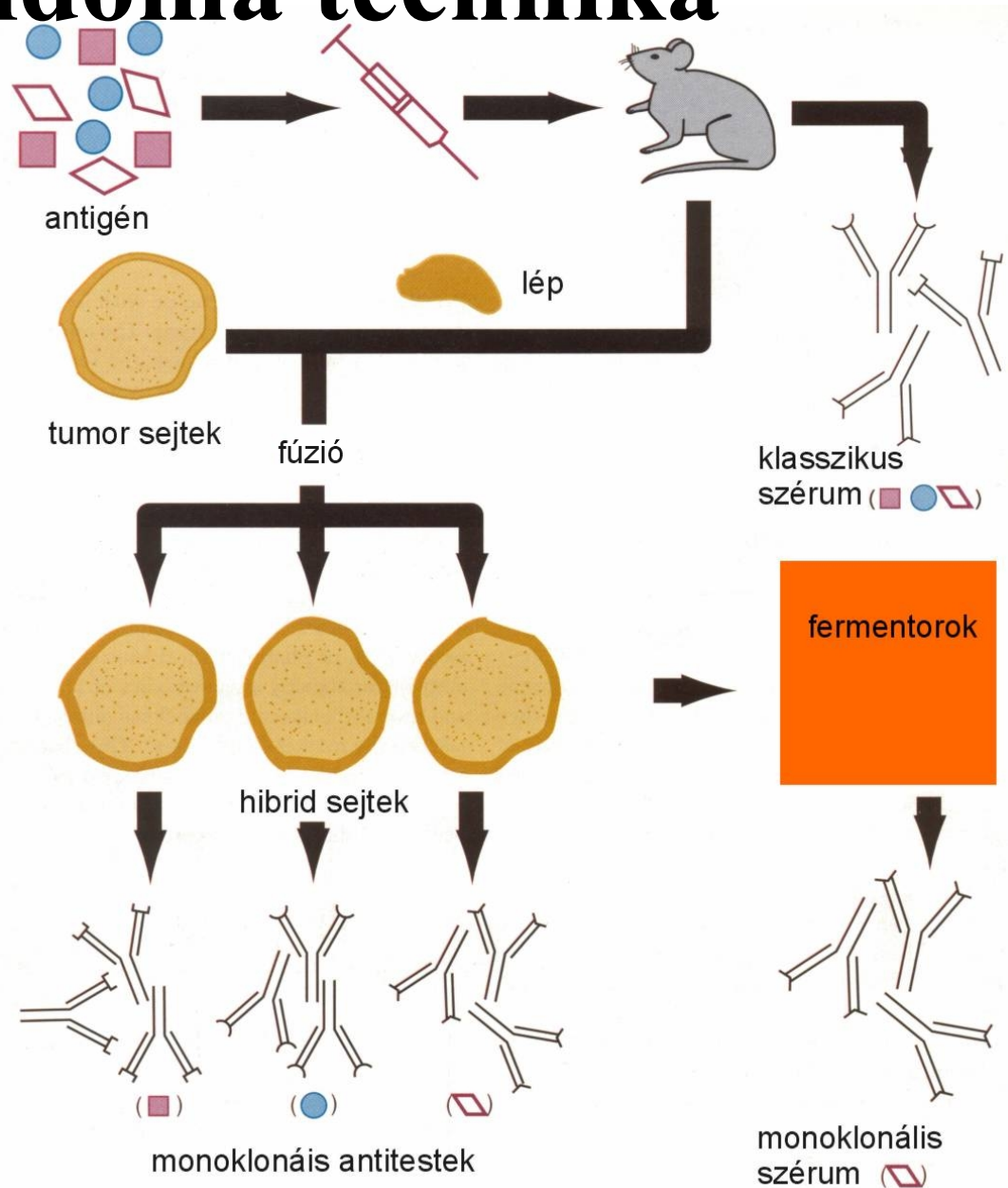
- **Monoklonális antitest – egér v. patkány**
- **Poliklonális antitest – nyúl, birka, kecske**

Antigén:

- **haptén (5-10 kD >) – carrier**
- **natív v. módosított molekulák, sejtek**
- **beadás: musculárisan, subcután vagy intracután**

A hibridóma technika

Poliklonális ellenanyag készítmények

1. Humán normál immunglobulin -
intravénás immunglobulin (IVIg)
2. Humán hiperimmun Ig (önkénteseket
immunizálnak különböző pathogének
ellen, majd plazmaferézissel plazmát
gyűjtenek és Ig-t tisztítanak)
3. Immunizált állatok széruma - antitoxinok
(nagy méretű állatokat immunizálnak
inaktivált toxinnal)

Poliklonális ellenanyag készítmények: IVIG

- Humán normál immunglobulin, intravénás immunglobulin (IVIG)
- Több ezer egészséges véradó egyesített („pool”-ozott), tisztított IgG-je
- A humán plazmát **plazmaferézissel** gyűjtik (600-800ml alkalmanként donoronként, heti 2-3x ismételhető), tisztítás, pathogénmentesítés
- A plazmából legalább 20 féle therapiás fehérjepreparátumot készítenek (az IVIG csak az egyik...).
- Alosztályok megoszlása:
  - IgG1 $\geq$ 56,9%
  - IgG2 $\geq$ 26,6%
  - IgG3 $\geq$ 3,4%
  - IgG4 $\geq$ 1,7%
- Minimális IgA tartalom

IVIg előállítás

Cohn frakcionálás:

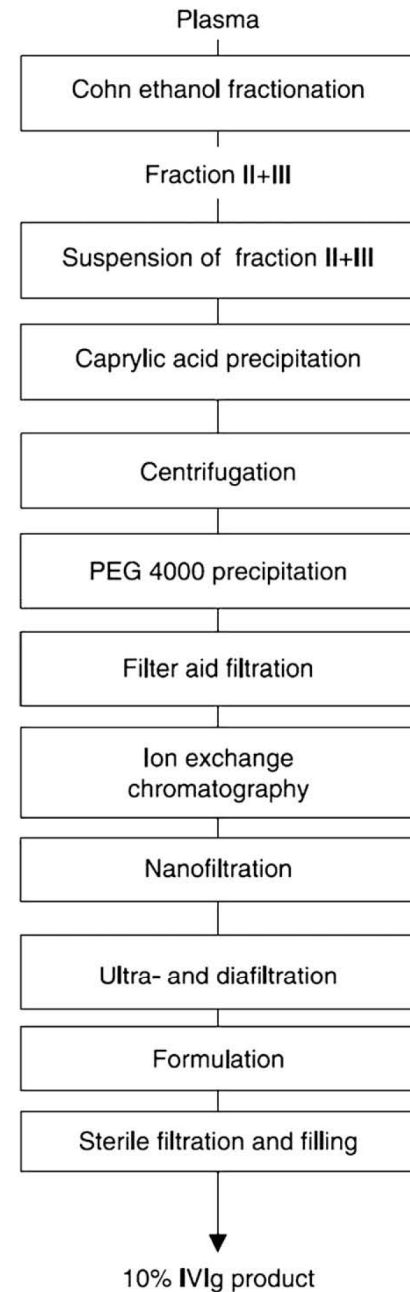
Ethanol 0 → 40%

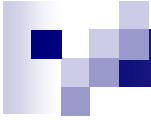
pH 7 → 4.8

25 °C → -5 °C

I frakció: albumin

II frakció: Ig

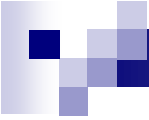

Poliklonális ellenanyag készítmények: IVIG

Terápiás javallatok

- Szubsztitúciós terápiaként
- Primer immunhiányos állapotokban:
  - Veleszületett agammaglobulinaemiában és hypogammaglobulinaemiában
  - Közönséges változó immunhiányban
  - Súlyos kombinált immunhiányban
  - Wiskott–Aldrich-szindrómában
- Súlyos szekunder hypogammaglobulinaemiával és visszatérő fertőzésekkel járó myeloma vagy krónikus lymphoid leukaemia (CLL)
- AIDS-szel született és visszatérő fertőzésekben szenvedő gyermekek

Poliklonális ellenanyag készítmények: IVIG

Terápiás javallatok

■ Immunmoduláció

- Thrombocytaszám-korrekció idiopathiás thrombocytopeniás purpurában (ITP) szenvedő gyermekek és felnőttek esetén, akiknél nagy a vérzés veszélye, vagy akik sebészeti beavatkozás előtt állnak
- Guillain–Barré-szindróma
- Kawasaki-betegség

■ Allogén csontvelő-átültetés

■ Sepsis

IVIG

Ellenjavallatok, mellékhatások

- A homológ immunglobulinokkal szembeni túlérzékenység
  - Ritka esetekben, ha a beteg IgA-ellenes antitestek termelődése miatt IgA-hiányban szenved
  - Anaphylaxiás sokk
- Vérviszkozitás ↑
  - Thromboembolikus események
  - Myocardialis infarctus
  - Stroke, tüdőembólia
  - Mélyvénás thrombosis
  - Ezek megfelelő hidrációval és infúziós sebességgel elkerülhetők
- Veseműködési zavar, akut veseelégtelenség, szacharóz

Gyógyszerkölcsönhatások és egyéb interakciók

- 6-hetes-3-hónapos időtartamra gyengítheti az élő, attenuált vírust tartalmazó vakcinák hatékonyságát: kanyaró (akár 1 évig), rubeola, mumpsz, bárányhimlő
- Szerológiai tesztek eredményei álpozitívak lehetnek (pl. Coombs teszt)

Passzív immunizálás

- Baktériumok

Léguti kórokozók pl. *S. pneumoniae*, *H. influenzae*,
N. meningitidis

Diphtheria

Tetanus

C. Botulinum

- Vírusok

HAV, HBV, RSV, CMV, VZV, veszettség, kanyaró,
himlő

- Kígyó-, rovarmérgek

Egyéb poliklonális ellenanyag terapiák

- Anti-thymocita globulin (ATG): humán timocitákkal szemben termeltetett poliklonális ellenanyag - Immunszuppresszió (pl. szervtranszplantáció után)
- Nyúl - Thymoglobulin (Genzyme)
- Ló - Atgem (Pfizer)